

**Podnesak za Alternativno mišljenje i izvještaj za 2017.
Parlamentarni nadzor nad sigurnosnim sektorom u Bosni i
Hercegovini**

Autor: Denis Hadžović

Decembar 2017

U Bosni i Hercegovini, nadzor nad sigurnosnim sektorom vrše Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine, entitetski parlamenti, odnosno Parlament Federacije Bosne i Hercegovine i Narodna skupština Republike Srpske, Skupština Brčko distrikt Bosne i Hercegovine te kantonalne skupštine, putem ovlaštenih komisija. Također, značajnu ulogu u nadzoru nad radom sigurnosnih institucija na svim nivoima vlasti u BiH ima i Ured Ombudsmena BiH za ljudska prava.

Osnovna razmatranja i pravni okvir:

Parlamentarni nadzor nad sektorom sigurnosti u Bosni i Hercegovini regulisan je odredbama Ustava BiH, ustavima entiteta i kantona te velikim brojem zakona, podzakonskih akata i pravilnika. Na državnom nivou BiH, 2004. godine je uspostavljena Zajednička komisija za odbranu i sigurnost (ZKOS BiH) kao parlamentarno tijelo koje u skladu s Poslovnica oba doma Parlamentarne Skupštine BiH, ima široka ovlaštenja za provođenje nadzora u ovoj oblasti. U skladu s nadležnostima, ZKOS inicira donošenje zakona ili zakonskih izmjena na nivou BiH, učestvuje u izradi i usvajanju strateških dokumenata, raspravlja o izvještajima o radu institucija sektora odbrane i sigurnosti, i po potrebi obavlja saslušanja predstavnika odbrane, policijskih i sigurnosnih agencija. Također, po potrebi ZKOS može da zahtjeva i informacije o preduzetim mjerama i aktivnostima koje su nadzirane institucije realizovale u određenom periodu i provodi terenske posjete kao kontrolne mehanizme.

Druga parlamentarna komisija na državnom nivou je Komisija za nadzor nad radom Obavještajno-sigurnosne agencije BiH. Poslovnica oba doma Parlamentarne Skupštine BiH je utvrđeno da je Zajednička komisija za nadzor nad radom OSA-e zadužena da nadzire zakonitost rada Obavještajno-sigurnosne agencije Bosne i Hercegovine, da vrši budžetsku kontrolu i analizira načine trošenja budžetskih sredstava ove agencije.

Na nivou Federacije BiH, vanjski nadzor nad radom sigurnosnog sektora obezbijeđen je kroz radna tijela oba doma Federalnog parlamenta, koja su odgovorna za pitanja sigurnosti. To su Komisija za bezbjednost Predstavničkog doma i Komisija za bezbjednost Doma naroda. Komisije su uspostavljene u skladu s poslovnica oba doma Federalnog parlamenta i imaju širok spektar nadležnosti. Ove komisije razmatraju pitanja sistema i politike u oblasti bezbjednosti u okviru prava i dužnosti doma pri kojem djeluju, predlažu mjere za organizovanje, vođenje i razvoj bezbjednosti Federacije, a veliki značaj komisija leži u tome što one mogu provoditi i istrage i u tu svrhu zahtijevati svjedočenja, dokaze i dokumente.

U Republici Srpskoj, nadzor nad radom sigurnosnog sektora realizuje se kroz Odbor za bezbjednost koji se nalazi u okviru Narodne skupštine RS. Odbor za bezbjednost između ostalog, razmatra pitanja iz domena rada organa i institucija sigurnosti, daje mišljenje, stavove i preporuke te predlaže Narodnoj skupštini preduzimanje odgovarajućih mjera. Nadležnost Odbora je da učestvuje i u raspravi u donošenju budžeta sigurnosti u Republici Srpskoj, prati ostvarivanje budžeta u ovoj oblasti i razmatra izvještaje revizije o kontroli finansijskog poslovanja institucija nadzora.

Na nivou kantona, nadzor u ovoj oblasti vrše nezavisne skupštinske komisije, dok je na nivou Brčko distrikta BiH, uspostavljena Komisija za javnu bezbjednost i nadzor nad radom policije, kao skupštinsko tijelo, koje prati rad policije distrikta u situacijama koje se odnose na poštivanje prava građana, raspravlja o pitanjima koja se odnose na navodno ili utvrđeno kršenje prava i sloboda građana od policije distrikta te uočava probleme koji se tiču rada policije distrikta i predlaže mjere za njihovo otklanjanje.

Trenutno stanje

U odnosu na protekle godine, Komisija za odbranu i sigurnost u 2017. godini nije u dovoljnoj mjeri koristila mehanizme kontrole, kao što su terenske posjete prema institucijama sigurnosti. Komisija je u skladu s Orijentacionim planom rada za posmatranu godinu, planirala do kraja prvog polugodišta realizovati posjete prema dvije policijske agencije BiH, ali do toga nije došlo. Od sedam održanih tematskih sjednica, Komisija je samo na dvije sjednice raspravljala o izvještajima i tekućim pitanjima od značaja za oblast policije. Na dnevnom redu sjednica razmatrani su Izvještaji o radu Nezavisnog odbora PSBiH i Odbora za žalbe građana PSBiH kao nezavisnih tijela policijskih struktura u BiH te izvještaj o radu Vijeća ministara BiH u dijelu koji se odnosi na rad Ministarstva sigurnosti BiH i policijskih agencija u njegovom sastavu.

Nešto veći angažman članova komisije vidljiv je u pokretanju Prijedloga zakona o izmjenama Zakona o plaćama i naknadama u institucijama BiH, kojim se predviđa izjednačavanje koeficijenata za izračun plaća policijskih službenika i ostalih državnih službenika. Ovaj prijedlog zakona u parlamentarnu proceduru upućen je na zahtjev Šemsudina Mehmedovića, poslanika u Predstavničkom domu PS BiH i člana Komisije za odbranu i sigurnost. Cilj prijedloga je da se otklone dosadašnje nepravilnosti za službenike u policijskim agencijama, jer su im postojećim zakonom utvrđeni najniži koeficijenti bez platnih razreda za poslove sa istom stručnom spremom u odnosu na zaposlenike i državne službenike. Ovaj prijedlog zakona trenutno je u parlamentarnoj proceduri i očekuje se da će sa njegovim usvajanjem biti značajno poboljšan položaj policijskih službenika na nivou BiH.

U ispunjavanju funkcije parlamenarnog nadzora nad sektorom odbrane, Komisija je postigla nešto bolje rezultate. Predlaganjem konkretnih zaključaka ZKOS je, direktno na tematskim sjednicama, predlažući zaključke domovima Parlamentarne skupštine BiH i prateći njihovu realizaciju, uticala na rješavanje brojnih problema koji opterećuju rad ministarstva odbrane i Oružanih snaga BiH. Posebno vidljivi rezultati Zajedničke komisije su evidentni po pitanju stanja materijalno – finansijskog računovodstva u OSBiH, procedura javnih nabavki u MOBiH i OSBiH i izrade pravilnika kojim će se utvrditi ove procedure stanja personala u OSBiH.

Komisija za odbranu i sigurnost u dobroj mjeri slijedi i međunarodne prakse i standarde u pogledu primjene proaktivne transparentnosti u svom radu. ZKOS blagovremeno građanima, medijima i ostalim korisnicima na raspolaganje pruža veliki broj važnih informacija koje se tiču njezinog rada. Zapisnici sa sjednica redovno se objavljuju na internet stranici PS BiH i sjednice su otvorene za javnost. Pored toga, predstavnicima medija, međunarodnih organizacija i civilnog društva omogućeno je da prisustvuju sjednicama komisije, kao i konferencijama koje

ova komisija organizuje. Međutim, treba napomenuti da se u svom radu ZKOS suočava i sa određenim problemima. Problem, prije svega, predstavlja nedostatak ljudskih resursa, uzrokovan nedovoljnim brojem članova parlamenta, koji su zbog malog broja predstavnika, uključeni u rad i u drugim komisijama, ali i nedostatak ljudskih resursa unutar sekretarijata Komisije u odnosu na obim posla koji joj je dat u nadležnosti. U dosadašnjoj praksi, također su primjetni slučajevi da se pojedini predstavnici institucija nisu odazivali na pozive ove komisije za prisustvo sjednicama, a u nekoliko navrata je prilikom razmatranja određenih prijedloga zakona, nepojavljivanjem predlagača, komisija bila primorana odgoditi planiranu raspravu. Isto tako, primjedbe i preporuke na koje ukaže komisija ne slijede i adekvatni odgovori institucija na koje se ove odluke odnose, obzirom da Poslovnica domova PS BiH kojima su utvrđene trenutne nadležnosti komisije, nisu predviđeni instrumenti i mehanizmi koji bi osigurali da njene preporuke budu u potpunosti sprovedene.

Kvalitetniji nadzor nad radom institucija koje su u nadležnosti ove komisije onemogućen je i nepostojanjem zakona o parlamentarnom nadzoru. Prijedlog zakona o parlamentarnom nadzoru koji je bio u parlamentarnoj proceduri tokom 2012. i 2013. godine, koji bi komisiji dao veća ovlaštenja, nije usvojen. Novi postupak izrade zakona o parlamentarnom nadzoru započet je ponovno krajem 2016. godine i polovinom ove godine upućen je u parlamentarnu proceduru. Ovaj prijedlog zakona značajan je po tome što sadrži veća ovlaštenja za Parlamentarnu skupštinu BiH koja će, ukoliko ovaj zakon bude usvojen, moći da pod sredstvom nadležnih komisija istražuje institucije BiH, kažnjava odgovorne i predlaže njihovu smjenu. Također, predloženi zakon sadrži i odredbe kojima će se ukinuti dosadašnja praksa da, Parlamentarna skupština BiH raspravlja o materijalima starim više od dvije godine, što bi u značajnoj mjeri doprinijelo unapređenju parlamentarnog nadzora nad radom policijskih i drugih institucija BiH.

Za razliku od ZKOS BiH koja u provođenju parlamentarnog nadzora postiže određene rezultate, u istom periodu nije bilo moguće procijeniti rad **Komisije za nadzor nad radom obavještajno - sigurnosne agencije**. Komisija je 2017. godini razmatrala nekoliko izvještaja, kao što to: "Izvještaj o radu Zajedničke komisije za nadzor nad radom OSA-e za 2016. godinu, Izvještaj o aktivnostima Inspektorata OSA BiH za 2016. godinu, Izvještaj Ministarstva sigurnosti o izdatim sigurnosnim dozvolama za pristup tajnim podacima za 2016. godinu, Izvještaj generelnog inspektora OSA BiH i Izvještaj o radu Vijeća ministara za 2016. godinu"¹, ali je bilo nemoguće utvrditi u kojoj mjeri su ovi izvještaji bili adekvatno koncipirani, odnosno da li su članovi Komisije imali primjedbe i sugestije na njihovu formu i sadržaj. Za tačke o kojima je Komisija raspravljala na dnevnom redu sjednica nisu sačinjeni informativni pregledi niti su dostupni javni podaci. Nedostaci u radu ove odnose se također na njezinu zatvorenost i neblagovremeno izvještavanje javnosti o kontroli finansijskog poslovanja OSA-e.

Komisija za nadzor nad radom OSA BiH u drugoj polovini godine bila je opterećena i personalnim problemima vezanim prvenstveno za predsjedavajućeg komisije, koji u skladu sa zakonom, dolazi iz opozicije. Naime predsjedavajući komisije gosp. Nikola Špirić odlukom

¹ Tačke dnevnog reda sa sjednica Komisije za nadzor nad radom OSA-e održanih tokom 2017. godine.

članova komisije suspendovan je sa te funkcije ali nije imenovana nova osoba. Kao privremeno rješenje 18. oktobra na tu funkciju imenovan je gosp. Bariša Čolak na period od dva mjeseca do imenovanja nove osobe koja mora biti član neke od opozicionih partija. Ni nakon proteka 60 dana članovi komisije nisu postigli koncensus o izboru novog predsjedavajućeg tako da se dovodi u pitanje sama zakonitost rada i djelovanja Komisije nakon proteka ovoga roka.

Također, u posmatranom periodu nije bilo moguće procijeniti ni rad ostalih komisija na nivou entiteta, kantona i Brčko distrikta koje su zadužene za nadzor u oblasti sigurnosnog sektora. Uočeno je da ove komisije, uostalom kao i proteklih godina, u minimalnoj mjeri osiguravaju transparentnost svog rada, pa je samim tim bilo nemoguće utvrditi da li su s obzirom na date nadležnosti, provodile određene aktivnosti u vezi nadzora u oblasti sigurnosnog sektora na nivou FBiH.

Ured parlamentarnog vojnog povjerenika je tijelo koje također ima značajnu ulogu u provođenju parlamentarnog nadzora, pogotovo u oblasti odbrane, u pitanjima kao što su zaštita ljudskih prava i sloboda vezanih za profesionalna vojna lica i kadete u Oružanim snagama i Ministarstvu odbrane BiH. Ured je uspostavljen 2009. godine Zakonom o parlamentarnom vojnom povjereniku ("Službeni glasnik BiH", broj 49/09), u kojem je utvrđeno da je u provođenju parlamentarne kontrole rada, vojni povjerenik nadležan za istraživanje specifičnih pitanja po uputstvu Parlamentarne skupštine BiH i Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost BiH. Također, vojni povjerenik može bez prethodne najave u bilo kojem trenutku posjetiti jedinice i komande Oružanih snaga BiH i organizacione jedinice Ministarstva odbrane BiH.

U 2016. godini, vojni povjerenik je zaprimio veći broj predmeta nego što je to bio slučaj u 2015. Tokom izvještajnog perioda, "vojni povjerenik je postupao po 103 predmeta, od kojih je 96 postupaka po pritužbama te 7 postupaka po zahtjevima za pružanje pravne pomoći"². Najveći broj postupaka u Uredu vojnog povjerenika BiH vođen je u oblastima kao što su ishrana pripadnika Oružanih snaga BiH, upotreba vojnih vozila u javnom saobraćaju, stanje materijalno – tehničkih sredstava na upotrebi u Oružanim snagama BiH, naknade koje nemaju karakter plaće, pritužbe koje su se odnosile na obustavu procesa unapređenja, pritužbe koje se odnose na postupak postavljenja profesionalnih vojnih lica te pritužbe koje su se odnosile na nemogućnost produženja ugovora o profesionalnoj vojnoj službi. U izvještajnom periodu "postupci po pritužbama okončani su u 82 predmeta, dok su postupci po zahtjevima za pružanje pravne pomoći okončani u potpunosti"³, što je dobar pokazatelj učinkovitosti rada ovog tijela. Vojni povjerenik je u oblasti zaštite ljudskih prava i sloboda vezanih za profesionalna vojna lica i kadete u Oružanim snagama i Ministarstvu odbrane BiH prema ovim institucijama izdao i nekoliko preporuka u cilju unapređenja zaštite ljudskih prava i sloboda njihovih uposlenih.

U izvještajnom periodu, parlamentarni vojni povjerenik je u dobroj mjeri sarađivao sa domaćim i međunarodnim institucijama, parlamentarnim tijelima i međunarodnim organizacijama. Tako je u obavljanju poslova iz svoje nadležnosti, "vojni povjerenik blisko sarađivao sa

² Vidjeti: Izvještaj o radu parlamentarnog vojnog povjerenika za 2016. godinu. Dostupno na: <https://www.parlament.ba/Committee/DownloadDocument/7231de73-6ba3-430a-97c9-c372f6cb0726>

³ Isto.

Ministarstvom odbrane BiH, Generalnim inspektoratom pri Ministarstvu odbrane BiH, Zajedničkim štabom Oružanih snaga BiH, Institucijom ombudsmena za ljudska prava BiH i Zajedničkom komisijom za odbranu i sigurnost BiH⁴. Saradnja sa Zajedničkom komisijom za odbranu i sigurnost ogleđa se kroz zajedničke posjete kasarnama i jedinicama Oružanih snaga BiH, učešće na zajedničkim radionicama i konferencijama, na seminarima i konferencijama koje organiziraju domaće i međunarodne organizacije i institucije, kao i zajedničke posjete domaćim i stranim institucijama. Posebno značajnu saradnju ostvario je i sa Zajedničkom komisijom za ljudska prava Parlamentarne skupštine BiH, koja se ogledala i kroz učešće vojnog povjerenika Drugoj godišnjoj konferenciji o stanju ljudskih prava i sloboda u BiH u organizaciji Zajedničke komisije za ljudska prava. Njihova uspješna i svrsishodna saradnja značajno doprinosi i realiziranju nastojanja za veće poštivanje ljudskih prava pripadnika Oružanih snaga BiH.

Pored navedenih tijela, značajnu ulogu u nadzoru nad radom sigurnosnih institucija na svim nivoima vlasti u BiH ima **Ured Ombudsmena BiH za ljudska prava**. Iako ovaj ured razmatra predmete koji se odnose na slabo funkcionisanje ili na povredu ljudskih prava počinjenu od bilo kojeg organa BiH, njenih entiteta i Brčko Distrikta, ured razmatra žalbe i u slučajevima korupcije u sigurnosnim institucijama ukoliko su time povrijeđena osnovna ljudska prava građana ili uposlenika u sigurnosnom sektoru. Predmeti se formiraju na osnovu pojedinačnih žalbi pravnih ili fizičkih lica ili ex officio. Zakonski okvir definira nadležnost i ovlašćenja Ombudsmena BiH, pravila postupanja u praćenju rada organa i institucija u postupcima po žalbama građana i ex officio, te druga značajna pitanja vezana za funkcioniranje ovog državnog mehanizma za zaštitu osnovnih ljudskih prava i sloboda. Međutim, ovo tijelo može samo izdati preporuke i one nažalost, nisu obavezujuće za institucije na koje se odnose.

Institucija Ombudsmena je u toku 2016. godine, zaprimila ukupno 138 žalbi⁵, što je blago povećanje u odnosu na 2015. godinu, kada ih je bilo 135⁶. Najveći broj žalbi, kao i u proteklim godinama, dolazi od građana koji imaju nepovjerenje u mehanizme unutrašnje kontrole policijskih agencija u BiH, a koji se odnose na postupanja policijskih službenika. Razlog je, prije svega, to što postupke koje unutrašnja kontrola provodi, građani često smatraju neobjektivnim i neučinkovitim, jer u najvećem broju slučajeva, unutrašnja kontrola ocijeni pritužbe građana neosnovanim te ih obavijesti o provedenoj unutrašnjoj istrazi aktom na koji nije moguće uložiti pravni lijek. Značajan broj zaprimljenih žalbi dolazi i od policijskih službenika koji se Instituciji ombudsmena obraćaju najčešće zbog povrede prava iz radnog odnosa, neosnovanog vođenja disciplinskih postupaka, oduzimanja čina, diskriminacije, načina obračunavanja posebnog staža, korištenja neplaćenog odsustva itd. Izvještaj o rezultatima aktivnosti Ombudsmena za 2016. pokazuje da se preporuke izdate od Ombudsmena za ljudska prava u vezi sa zaprimljenim žalbama, uglavnom ponavljaju za iste institucije odnosno

⁴ Isto.

⁵ Vidjeti: Godišnji izvještaj o rezultatima aktivnosti institucije Ombudsmena za ljudska prava BiH za 2016. godinu“, mart 2017.

Dostupno na: http://www.ombudsmen.gov.ba/documents/ombudsmen_doc2017032310003163bos.pdf

⁶ Vidjeti: Godišnji izvještaj o rezultatima aktivnosti institucije Ombudsmena za ljudska prava BiH za 2015. godinu“, mart 2016.

Dostupno na: http://www.ombudsmen.gov.ba/documents/ombudsmen_doc2016041515322172bos.pdf

entitetske i kantonalne MUP-ove i Policiju Brčko Distrikta BiH. Njima se kao i u 2015. godini, ukazuje na potrebu da unaprijede nezavisnost unutrašnje kontrole rada policijskih službenika, preispitaju nezavisnost organa kontrole policijskih službenika, osiguraju dvostепенost u postupcima vođenim po pritužbama građana na postupanje policijskih službenika te da osiguraju kontinuiranu edukaciju policijskih službenika o ljudskim pravima. Najčešći razlog zbog kojeg se prema istim institucijama ponavljaju iste preporuke je, nespremnost pojedinih organa za saradnju s Ombudsmenima. Tako na primjer, u istom izvještaju navodi se da su tokom 2016. godine Ombudsmeni izdali ukupno 267 preporuka prema različitim organima u BiH, ali je mali procenat onih koji su u cjelosti ispoštovali ove preporuke. Osim toga, znatan broj preporuka često je izdat i zbog nesaradnje javnih organa s Ombudsmenima. Rezultati istraživanja Fondacije Centra za javno pravo pokazuju da od ukupnog broja izdatih preporuka ove institucije, samo 40 posto njih bude realizovano na godišnjem nivou.⁷

Saradnja parlamenta i civilnog društva

Parlamenti u BiH, posredstvom nadležnih komisija u određenoj mjeri saraduju sa predstavnicima civilnog društva u BiH. Na primjeru Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost, predstavnici nevladinog sektora kao i predstavnici akademske zajednice imali su mogućnost, kao i proteklih godina, da i u ovoj godini prate rad Zajedničke Komisije za odbranu i sigurnost, prisustvujući njezinim tematskim sjednicama i pojedinim događajima koje ona organizuje. Predstavnici medija također daju veliki značaj temama iz oblasti rada ove komisije i redovno izvještavaju javnost o njezinim aktivnostima.

Međutim, u radu Komisije za nadzor nad radom OSA-e, može se konstatovati da Komisija ne ostvaruje u dovoljnoj mjeri saradnju sa predstavnicima civilnog društva u BiH. Tako na primjer, u analiziranoj godini saradnja članova ove Komisije sa nevladinim sektorom je u potpunosti izostala. Slično se može konstatovati i kod saradnje sa medijima, koja također ne postoji, uzimajući u obzir da su sve tematske sjednice ove komisije zatvorene za javnost i da ne ostavljaju toliko mogućnosti reporterima da dobiju informacije o Komisiji i njezinim aktivnostima. Zbog toga je zabrinjavajuće da je značaj ovih aktera i dalje ostao limitirajući u obavještajno - sigurnosnom sektoru te da ne postoji spremnost Zajedničke komisije da ih prihvati kao ozbiljne i korisne partnere.

⁷ Rezultati predstavljeni u okviru stručne rasprave „Trebamo li ombudsmene u pravnom sistemu BiH?“. Rasprava je održana u Parlamentarnoj skupštini BiH, 20. septembra 2017. godine.

Preporuke:

- *Trenutne nadležnosti i mandat Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost BiH definisane su pravilnicima domova Parlamentarne skupštine BiH. U cilju preciznijeg regulisanja ove oblasti, a samim tim i efikasnijeg i transparentnijeg procesa parlamentarnog nadzora, predlažemo usvajanje Zakona o parlamentarnom nadzoru BiH koji se trenutno nalazi u parlamentarnoj proceduri;*
- *Uvesti princip evaluacije ispunjavanja plana rada za tekuću godinu te prema objektivnim i subjektivnim pokazateljima na vrijeme vršiti izmjene i dopune postojećih planova kako bi se ostvarila realnija implementacija i realizacija obaveza i zadataka obje Komisije;*
- *Posvetiti više pažnje transparentnosti rada Komisija i unaprijediti proces informisanja javnosti o aktivnostima parlamentarnih Komisija u ovoj oblasti;*
- *Nastaviti sa praksom saradnje sa međunarodnim organizacijama i međunarodnim i nacionalnim nevladinim organizacijama koje pružaju podršku nadležnim parlamentarnim komisijama, te promovisati regionalnu saradnju i razmjenu najboljih praksi;*
- *Parlamenti u BiH trebaju unaprijediti odnose sa civilnim društvom, odnosno medijima, akademskom zajednicom i nevladinim organizacijama, koji su postali nezaobilazan faktor u promovisanju sveobuhvatnog demokratskog nadzora nad sektorom sigurnosti.*
- *Imajući u vidu da BiH predstoje Opšti izbori, a postojeći zakonski propisi automatski ukidaju mandate aktuelnim članovima parlamenta, u praksi to znači da se u periodu do uspostave novih zajedničkih komisija (poput ZKOS i Komisije za nadzor nad radom OSA) ne provodi nikakav parlamentarni nadzor trebalo bi uspostaviti kontinuitet rada jer iskustva nam ukazuju da u pojedinim izbornim ciklusima ovaj period je znao biti dug i skoro 14 mjeseci.*

O INICIJATIVI

Inicijativa za monitoring evropskih integracija Bosne i Hercegovine je neformalna koalicija trideset organizacija civilnog društva koja doprinosi praćenju reformi i nadgleda primjenu politika, prava i standarda Evropske unije, fokusirajući se na pitanja demokratizacije, vladavine prava, te ljudskih i manjinskih prava.

Saznajte više o Inicijativi na: <http://eu-monitoring.ba/o-inicijativi/>

Aktivne članice su:

Asocijacija za demokratske inicijative, Sarajevo
BH novinari, Sarajevo
BIRN BiH, Sarajevo
Centar za istraživačko novinarstvo, Sarajevo
Centar za mlade Kwart, Prijedor
Centar za političke studije, Sarajevo
Centar za promociju civilnog društva, Sarajevo
Fondacija Cure, Sarajevo
Fondacija 787, Sarajevo
Forum ZFD BiH
Helsinški parlament građana, Banja Luka
Hope and Homes for Children
Inicijativa mladih za ljudska prava, Sarajevo
Udruženje Kali Sara Sarajevo,
MyRight - Empowers People with Disabilities, Sarajevo
Oštra nula, Banja Luka
Transparency International, Banja Luka/Sarajevo
TRIAL International, Sarajevo
Sarajevski otvoreni centar
Udruženje tranzicijska pravda, odgovornost i sjećanje, Sarajevo
Vaša prava BiH
Zašto ne, Sarajevo
Zemlja djece, Tuzla
Žene ženama, Sarajevo

Inicijativu koordinira:

Sarajevski otvoreni centar
info@eu-monitoring.ba

Inicijativu podržavaju:

ACIPS, Sarajevo; Asocijacija studenata Pravnog fakulteta Univerziteta u Tuzli; Banjalučko udruženje kvir aktivista (BUKA), Banja Luka; Centar za socio-ekološki razvoj, Banja Luka; Centar za ljudska prava Univerziteta u Sarajevu; Crvena, Sarajevo; Evropski istraživački centar, Sarajevo; Green Council, Sarajevo; Infohouse, Sarajevo; OKC Abrašević, Mostar; Perpetuum Mobile, Banja Luka; Udruženje PEKS, Živinice; Vesta, Tuzla; Vanjskopolićka inicijativa BiH, Sarajevo; Zeleni Neretva, Konjic